

Sosyal Bilimlerde Büyük Veri Kullanımı: Sınırlar ve Fırsatlar

Prof. Dr. Emre Toros

H.Ü. İletişim Fakültesi İletişim Bilimleri Bölümü

Günümüzde sosyal bilimler ile büyük veri arasındaki ilişki sevinç, hayal kırıklığı ve barışma evrelerini içerir. İlk evre sırasında yani büyük veri ve sosyal bilimler ilişkisi ilk olarak ele alınmaya başlanıldığında, konu ile ilgili çevreler bu gelişmeyi çığır açıcı olarak nitelendirdiler. Bireylerin sosyal hayatlarını yaşarken çevrim içi dünyada, isteyerek veya farkında olmadan (Howison, Wiggins, & Crowston, 2011), kendileri ile ilgili bıraktıkları dijital izler olarak tanımlanan büyük veri, bireyler ve gruplar hakkında kapsamlı resimler çizerek, bireyleri örgütleri ve toplumları daha önce olmadığı şekilde anlama ve dönüştürme potansiyeline sahip veri yığınları olarak tanımlandı. (Lazer ve diğerleri, 2009, s. 721) Kesinlik, hacim ve derinlik açısından sosyal bilimlerde kullanılan deneyler ve kesitsel çalışmalar gibi diğer veri kaynaklarından farklılaşan büyük veri setleri sayesinde sosyal, siyasal ve ekonomik hayatın “daha iyi” anlaşılabilir olduğu iddia edildi. Hatta o kadar ileri gidildi ki kimileri bu gelişmeyi teleskobun icadının gökbilimlerinde yarattığı etkiye benzetti (Watts, 2011), kimileri ise “sosyal fizik” gibi kavramları öne sürdü. (Pentland, 2014). Ancak takip eden ikinci aşamada olan hayal kırıklığı aşamasında sosyal bilimlerin doğasına haiz bazı teknik ve kavramsal kısıtlar kendini göstermeye başladı. Bu kısıtlardan dolayı konu hakkındaki çalışmalar dijital servislerin kullanımını betimlemekten veya kurgusal proof-of-concept çabalarından öteye nadiren gitti ve iddia edilen ölçüm devrimi bilgi devrimi yaratmadı. Hayal kırıklığı evresinde gündeme gelen N=hepsi sorunu, ayna yanlılığı, verinin yanlı olması (skewness), teorik mantıksal pozitivizm gibi büyük verinin sosyal bilimlerde kullanılan yöntemler ile olan teknik uyumsuzlukları nedeniyle konu hakkındaki iyimserlik ortadan neredeyse kayboldu. Üçüncü evrede ise birinci ve ikinci evrenin aşırılıkları törpülenerek büyük verinin sosyal bilimler içerisinde kullanılmasının yolları aranmaya başlandı. Bu bağlamda büyük verinin özellikle kavram ve teori oluşturmak için kullanılan niteliksel yaklaşımlar ile bağı dikkat çekicidir. Örneğin Gömülü Teori (Grounded Theory) için gerekli olan geniş çaplı ve derin gözlemler için sosyal medya verisi kullanılabilir durumdadır. Bu ve benzeri pratiklerin sayısı arttıkça büyük veri ile sosyal bilimler arasındaki bağ daha kuvvetli hale gelecektir.